

Odgovori Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) na tematsko izvješće Europskog revizorskog suda: integracija unutarnjeg tržišta električne energije

1. Sažeti odgovor ACER-a

ACER se slaže s općenitim opažanjem Europskog revizorskog suda (u daljnjem tekstu: Sud) da je potreba za potpuno integriranim unutarnjim energetskim tržištem postala još hitnija zbog energetske krize i krize troškova života s kojom se trenutačno suočavaju građani EU-a.

Revizijsko izvješće Suda objavljuje se u vrijeme povećane osjetljivosti u pogledu koristi i implikacija integracije tržišta električne energije u EU-u. To je ozbiljna rasprava koja predstavlja rizik od moguće fragmentacije tržišta električne energije u budućnosti. Stoga su preciznost i odmjeranost još važnije nego inače.

Stajalište ACER-a o glavnim opažanjima Suda o integraciji tržišta električne energije.

- ACER je očekivao uravnoteženiji pregled golemih napora i postignuća u pogledu integriranja nacionalnih tržišta električne energije.
- Europski energetski sustav odlikuje se najvišim stupnjem integracije na svijetu. To donosi znatne koristi europskim građanima i poduzećima. Na temelju scenarija bez ikakve prekogranične trgovine u 2021. ACER procjenjuje da te koristi iznose otprilike 34 milijarde eura godišnje¹ jer je omogućena prekogranična trgovina među državama članicama i poboljšana otpornost i sigurnost opskrbe država članica².
- Napredak Europe u integraciji elektroenergetskog sustava rezultat je napora brojnih subjekata³, a ACER je očekivao da će ta složenosti i ti naponi biti prepoznati.
- ACER je očekivao priznavanje niza važnih postignuća ostvarenih u razdoblju 2015. – 2021., postignuća koja su donijela vidljive koristi od projekta integracije europskog tržišta električne energije. Ona uključuju uspostavljanje (tijekom 2018.) jedinstvene platforme za dodjelu, kojom se dodjeljuju dugoročna i kratkoročna prava prijenosnog kapaciteta na svim unutarnjim granicama EU-a, europsko jedinstveno unutardnevno povezivanje u 15 zemalja (tijekom 2018.) te pokretanje europskih platformi za uravnoteženje u posljednje dvije godine, čiji će razvoj doprinijeti povećanju sigurnosti opskrbe i omogućiti sudjelovanje novih subjekata (kao što su upravljanje potrošnjom i obnovljivi izvori energije) na tom tržištu.

ACER prihvaća preporuke, osim ciljnog datuma za provedbu preporuke 3. Agencija smatra da je teško u potpunosti provesti preporuku o nadzoru tržišta do utvrđenog roka 2025.

---

¹ Vidjeti sažetak i točku 38. opažanja u izvješću Suda.

² Za pojedinosti vidjeti [ACER-ovu konačnu procjenu modela veleprodajnog tržišta električne energije EU-a](#) iz travnja 2022.

³ Oni uključuju, među ostalima, Europsku komisiju, države članice, Europski parlament, operatore mreže i tržišta, trgovce, te ACER i nacionalna regulatorna tijela.

2. ACER-ova opća opažanja o integraciji tržišta električne energije u EU-u

ACER je očekivao priznanje golemih napora i postignuća u pogledu integracije nacionalnih tržišta električne energije, što je potaknulo prekograničnu trgovinu tijekom posljednjeg desetljeća i donijelo znatne koristi građanima i poduzećima EU-a. Stvarni rezultat tih golemih napora jest činjenica da se europski energetska sustav odlikuje najvišim stupnjem integracije na svijetu. Na temelju scenarija bez ikakve prekogranične trgovine u 2021. ACER procjenjuje da te koristi iznose oko 34 milijarde eura godišnje⁴ jer je omogućena prekogranična trgovina među državama članicama i poboljšana otpornost i sigurnost opskrbe država članica⁵.

Integracija europskih tržišta električne energije još je u tijeku. ACER je očekivao priznavanje niza važnih postignuća u razdoblju 2015. – 2021. Postignuća koja predstavljaju odlučujuće etape na putu prema dovršenju unutarnjeg tržišta električne energije i zahvaljujući kojima su vidljive koristi od ovog projekta integracije europskog tržišta električne energije uključuju:

- postupno usklađivanje pravila za dugoročna prava prijenosa i uspostavljanje (u listopadu 2018.) jedinstvene platforme za dodjelu, kojom se dodjeljuju dostupna dugoročna i kratkoročna prava na prijenosne kapacitete na svim unutarnjim granicama EU-a i koja služi kao sigurnosna pričuva za projekt jedinstvenog povezivanja dan unaprijed
- pokretanje (u lipnju 2018.) jedinstvenog europskog unutardnevnog povezivanja na području 15 zemalja, koje bi nakon dva vala proširenja uskoro trebalo biti u potpunosti dovršeno četvrtim i posljednjim valom (tj. integracijom Grčke i Slovačke)
- pokretanje europskih platformi za uravnoteženje u posljednje dvije godine, čiji će razvoj doprinijeti povećanju sigurnosti opskrbe i olakšati sudjelovanje novih subjekata (kao što su upravljanje potrošnjom i obnovljivi izvori energije) na tom tržištu
- nedavno (8. lipnja 2022.) pokretanje projekta u središnjoj regiji, koji se temelji na tokovima za dan unaprijed i kojim se optimizira upotreba postojećih prekozonskih kapaciteta u otprilike polovini Europe (13 zemalja).

Osim toga, ACER ističe sljedeće činjenice o europskom unutarnjem tržištu električne energije:

- s obzirom na visoku ambiciju i okruženje s velikim brojem subjekata, to je najzahtjevniji projekt na svijetu kad je riječ o energetska integraciji više zemalja
- zahvaljujući njegovoj uspješnosti države članice mogu se lakše nositi s trenutačnom krizom na energetska tržištu (smanjena je nestabilnost cijena i postignuta veća sigurnost opskrbe) i budućim izazovima
- omogućilo je veći udio obnovljivih izvora energije u Europi, i to brže te na sigurniji i isplativiji način nego što se prvotno očekivalo i
- imat će veliku važnost za sigurnost opskrbe u nekoliko država članica koje u velikoj mjeri ovise o prekograničnim kapacitetima koji su dostupni za trgovinu.

U tom složenom procesu integracije tržišta vrijednost ACER-a nije samo u okupljanju nacionalnih regulatornih tijela, već i u uključivanju svih zainteresiranih strana i davanju mišljenja o kratkoročnim i dugoročnim izazovima. Osim donošenja obvezujućih odluka i

---

⁴ Vidjeti sažetak i točku 38. opažanja u izvješću Suda.

⁵ Za pojedinosti vidjeti [ACER-ovu konačnu procjenu modela veleprodajnog tržišta električne energije EU-a](#) iz travnja 2022.

davanja preporuka za daljnje poboljšanje funkcioniranja unutarnjeg tržišta električne energije, ti naponi uključuju i uspješnu inicijativu ACER-a za uspostavu uključive i učinkovite strategije praćenja osnivanjem četiriju odbora europskih dionika kako bi se olakšalo praćenje napretka u postupku provedbe mrežnih kodeksa, kao i rad i funkcioniranje postupaka i mehanizama uspostavljenih u skladu s mrežnim kodeksima, na lokalnoj, regionalnoj i paneuropskoj razini, u skladu s [opisom nadležnosti](#) tih odbora dionika.

3. Konkretna opažanja

Opažanje VIII. (Sažetak)

Iako cijeni sve prijedloge za dodatno poboljšanje svojeg pristupa praćenju u budućnosti, ACER smatra da je njegov pristup praćenju bio učinkovit u pogledu podizanja svijesti o ključnim pitanjima povezanim s provedbom (ili neprovedbom) mrežnih kodeksa i okvirnih smjernica.

Nadalje:

- 1) Tijekom posljednjih sedam godina (tj. od donošenja mrežnih kodeksa i smjernica) sve unutarnje sastavnice ACER-a (radne skupine, Odbor regulatora) kao i vanjski subjekti (europski odbori dionika, tripartitne koordinacijske skupine (EK-ACER-ENTSO-E), Skupina na visokoj razini za praćenje provedbe (EK-ACER-ENTSO-E) i Europski forum regulatora električne energije (Firentinski forum)) pomno su pratili napredak i izazove u provedbi mrežnih kodeksa i smjernica EU-a. ACER posebno naglašava ulogu i doprinos europskih odbora dionika, koji održavaju stalni pritisak na subjekte koji sudjeluju u provedbi mrežnih pravila i smjernica i za nju su odgovorni, bez obzira na to je li riječ o operatorima prijenosnih sustava, nominiranim operatorima tržišta električne energije, nacionalnim regulatornim tijelima, a ponekad i ACER-u i Europskoj komisiji.
- 2) ACER razlikuje praćenje obvezujućih mrežnih kodeksa na razini EU-a (pri čemu ACER ulaže znatne napore kako bi dosljedno, sustavno i sveobuhvatno izvješćivao o statusu njihove provedbe) i praćenje smjernica (pri čemu se naponi uglavnom ulažu u pravodobno donošenje odredaba, uvjeta i metodologija).

Zahvaljujući tom širokom rasponu unutarnjih i vanjskih subjekata, Europska komisija, nacionalna regulatorna tijela, države članice i dionici dobro su obaviješteni o statusu provedbe svakog mrežnog kodeksa i smjernica.

Opažanje 73.

Dionici su aktivno sudjelovali u praćenju provedbe mrežnih kodeksa i smjernica, posebno putem četiriju europskih odbora dionika (ESC-ova) osnovanih odmah nakon donošenja smjernica (opis nadležnosti tih odbora te dnevni redovi, zapisnici i materijali s njihovih sjednica od osnivanja dostupni su na službenom mrežnom mjestu europskih odbora dionika ([na www.entsoe.eu](http://www.entsoe.eu))).

ACER je pratio provedbu preporuka iz svojih prvih smjernica CACM⁶/FCA⁷ te je 2021. dao preporuku za smjernicu CACM 2.0. ACER je u listopadu 2022. pokrenuo postupak savjetovanja, a rezultat bi trebao biti prijedlog za izmjenu smjernice FCA u ožujku 2023.

ACER nije obuhvatio smjernice za uravnoteženje u prvom izvješću o praćenju provedbe (IMR) objavljenom 2019. jer su aktivnosti za provedbu smjernica za uravnoteženje bile usmjerene na pravodobno donošenje odredaba, uvjeta i metodologija (TCM-ova), što obično prethodi provedbi projekata.

Opažanje 84.

Iako ACER nije dostavio nikakvo službeno mišljenje Europskoj komisiji ni Europskom parlamentu u okviru izvješća o praćenju tržišta (MMR), u različitim dokumentima davao je preporuke nacionalnim regulatornim tijelima, operatorima prijenosnih sustava i drugim dionicima. Neki primjeri navedeni su u nastavku:

- 1) preporuka o zajedničkim metodologijama proračuna kapaciteta i raspodjele troškova redišpečiranjem i trgovanjem u suprotnom smjeru iz 2016.
- 2) preporuka o primjeni minimalne marže dostupne za prekozonsku trgovinu
- 3) preporuka o reviziji smjernica CACM.

Opažanje 130.

ACER smatra da je rezultat njegove aktivnosti nadzora dobar u usporedbi s nadzorom koji provode osobe koje profesionalno dogovaraju transakcije (PPAT) i financijska regulatorna tijela. Trenutačni mali broj odluka o provedbi na temelju preliminarnih ACER-ovih procjena povezan je s malim apsolutnim brojem upućivanja iz ACER-a. Međutim, u relativnom smislu broj predmeta upućenih iz ACER-a u posljednjih pet godina stalno raste s 2,4 % na 8,8 % svih slučajeva prijavljenih Agenciji. To je uglavnom posljedica nedostatka osoblja za aktivnosti nadzora, nepotpune pokrivenosti tržišta aktivnostima nadzora i vremena potrebnog za istrage nacionalnih regulatornih tijela.

4. Odgovori ACER-a na preporuke Suda

ACER prima na znanje da su 1., 2., 5. i 7. preporuke upućene Komisiji.

3. preporuka – Potrebno je poboljšati nadzor koji ACER provodi nad integritetom veleprodajnih tržišta

ACER prihvaća preporuku, osim u pogledu ciljnog datuma njezine provedbe. Provedba ove preporuke do 2025. nije realno moguća.

---

⁶ [Uredba Komisije \(EU\) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima \(CACM\)](#)

⁷ [Uredba Komisije \(EU\) 2016/1719 od 26. rujna 2016. o uspostavljanju smjernica za dugoročnu dodjelu kapaciteta \(FCA\)](#)

Agencija je od 2016. u svojim godišnjim programskim dokumentima dosljedno navodila da raspoloživim resursima ne može na odgovarajući način ispuniti svoje pravne obveze iz članka 7. stavka 1. Uredbe REMIT⁸. To su potvrdili Služba Komisije za unutarnju reviziju i sam Sud.

Uzimajući u obzir Mišljenje Europske komisije o programskom dokumentu ACER-a za razdoblje 2022. - 2024. i zakonodavni i financijski izvještaj (LFS), ACER-u su dodijeljeni dodatni financijski i ljudski resursi. Međutim, novo osoblje postupno će se zapošljavati do 2027.

Kad je riječ o članku 7. stavku 1. Uredbe REMIT, ACER je sada usmjeren na proširenje područja nadzora tržišta izradom i poboljšanjem upozorenja u sljedećih pet godina. Za tu aktivnost ACER u prošlosti nije raspolagao dostatnim financijskim sredstvima te je stoga potrebno znatno povećati napore kako bi se to nadoknadilo. Drugo, ACER trenutačno zapošljava dodatne stručnjake za nadzor tržišta kako bi se mogao nositi sa sve većim brojem „aktiviranih upozorenja” za koja je potrebna ručna procjena stručnjaka i kako bi se proširio opseg nadzora. Treće, rad ACER-a na nadzoru tržišta otežan je razvojem veleprodajnih tržišta EU-a (npr. SIDC, unutarodnevnih dražbe i platforma EU-a za uravnoteženje) i mogućim povećanjem broja jurisdikcija u kojima se primjenjuje Uredba REMIT (npr. regija energetske zajednice priprema se za uvođenje povezivanja tržišta). Četvrto, Europska komisija nedavno je zadužila ACER za izradu referentne vrijednosti za ukapljeni prirodni plin (UPP) a, ovisno o političkim raspravama, mogao bi biti zadužen i za provedbu „mehanizma korekcije tržišta plina”. Te dodatne zadaće mogle bi usporiti rad na provedbi ove preporuke do 2025.

S obzirom na navedeno, ACER nastoji ispuniti svoje pravne obveze na temelju članka 7. stavka 1. Uredbe REMIT postupnim uključivanjem potrebnih dodatnih resursa koji mu stoje na raspolaganju u okviru LFS-a do 2027.

4. preporuka – Potrebno je ubrzati upotrebu naknada za REMIT kako bi se uklonili nedostaci u nadzoru nad tržištem koji ACER provodi

ACER prihvaća preporuku.

6. preporuka – Potrebno je povećati transparentnost i odgovornost ACER-a

ACER prihvaća preporuku.

---

⁸ [Uredba \(EU\) br. 1227/2011](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (REMIT)